

Observatoriul este de două ori în săptămână, Miercuri și Sâmbătă.

Pretului

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusa la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a în lăintrulu monarhiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In străinatate pe 1 anu 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'eu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Anulu VI.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie s'eu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a și a trei'a câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaturu publicu.

Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ în Sibiu.

Nr. 61.

— Sibiu, Mercuri 4/15 Augustu. —

1883.

Lupte religiöse în Romani'a.

Cine ar fi mai crediutu una că acésta? Ar fi crediutu toti aceia cari știu și cunosc, că se mai afla în Europ'a și cu atât mai virtosu în Austro-Ungari'a și în Russi'a destui barbati de statu, ruginiti, ineptriti, învechiti în prejudețiile lor, farisei carii pentru persón'a lor nu au nici-o religiune, dară înca totu mai credu, că cu capestre și frene facute din confesiuni religiöse voru fi în stare se mai pôrte de nasu și de urechi pe popóra întregi înca vreo câteva sute de ani, se le subjuge, se le suga și stórca meduv'a din ei.

Dară apoi tocma și în Romani'a? Nu le era de ajuns cu Bosni'a, cu Hertiegovin'a, cu Albani'a? Éca nu.

Sunt aprópe patru luni, de candu diariile din Romani'a detera semnalulu de alarmu în contra catolicismulu apusénu, după aceea pornira o campania formală mai virtosu vreo optu diarie, anume trei eclesiastice, adeca „Biserica ortodoxa romana“ că organu alu sinodulu, „Ortodoxulu“ organu alu mitropolitulu primat, „Biserica romana“ redactata de arhieru Calistratu, éra alaturea cu aceste diariile mari politice „Binele publicu“, „Natiunea“, „Romani'a libera“, „Timpulu“ și în urm'a lor alte câteva mai mici. Numai diariile gubernamentali se tinu până acum în o reserva óresicare în acésta cestiune preste mesura delicata.

S'au facutu și în dilele lui Alexandru J. Cusa, adeca îndata după tractatulu și conventiunea dela Paris, încercari de a pune și în Romani'a cestiunea religiósă pe tapetu; pe atunci inse numai Joana Eliadu și Cesaru Boliacu luasera lucrulu în seriosu, éra ceealalta lume romanésca a trecut preste cestiune la ordinea dilei că și cumu nu ar vedea și nu ar audi. Numai Boliacu în diariulu seu „Trompeta Carpatiloru“ alarmá în fiacare anu de câte doue trei ori pe publiculu seu cu spaim'a de iesuiti, mai publicá și câte o corespondentia dela Sibiu cu coloritu confessionale, în realitate inse cu simbre curatu politicu, învelitu în resbunari personali.

În câtu pentru gubernulu de atunci, Domnitoriulu luminatu și cei carii tîneau la opiniunile lui declarasera puru și simplu: „Iubimu Rom'a și Itali'a, le dorimu din sufletu totu binele; dară de potestatea papei dela Rom'a nu voimu nici se audimu. În ochii nostri acea potestate este încarnatiunea absolutismulu nu numai în biserică, ci și în politica; ea este nascători'a și nutritori'a despotismulu în tóte staturile europene, chiaru și fără distinctiune confessionala, căci toti barbati de statu, câtu sustinu potestatea absoluta fără nici-o controla, se provóca la scaunulu Romei“. Atâta totu și cu acésta s'a închiaietu agitatiunea.

Nu este asia astadi, ci sinodu, primat, episcopatulu întregu, o parte mare din locuitorii seculari vedu în cestiunea religiósă pusa din nou la ordinea dilei nici mai multu nici mai puțin, decâtu cestiune politică fórte periculósă pentru patria, condusa în Rom'a de către cabinetulu din Viena.

Ne avendu noi nici pe departe spatiu de ajuns spre a reproduce totu ce se scrie și se publica în acésta cestiune, de alta parte inse trasu fiindu înca și Blasiulu în discussiune, cum se dice pe la noi, că și Pilatu în Credeu, facemu locu numai unui articlu din „Timpulu“ publicatu în Nr. 118 din 29 Maiu c. v., candu cu ocaziunea venirei arhieriscopulu Paoli la Bucuresci. Din acelu articlu lectorii voru afla multe spre a cunósce statulu cestiunei, dară nicidecum tóte. Cei cari voiescu a se informa deplinu, au se citésca actele sinodulu din estu anu și cu atât mai virtosu Memorialulu de 15 cóle elaboratu de episcopulu Melchisedecu, adoptatu de către s. sinodu, publicatu în siese diarie.

„Timpulu“ face urmatóriele descoperiri:

„Miercuri sér'a*) mitropolitulu romano-catolicu s'a întorsu dela Rom'a și a fostu primitu cu mare pompa la gara Tergoviscii. Preste cincideci de preoti catolici, elevii seminarulu dela Cioplea și câti-va dintre notabilii comunitatii romano-catolice din Bucuresci l'au felicitatu pe viitorulu prelatu romanu, și cu ocaziunea acésta s'au vedutu cele de întâiu palarii late în Bucuresci. Dela gara monseniorulu Paoli s'a întorsu la Baratie,**) unde, și are deocamdata resiedinti'a. Alaiulu de vreo sapte-dieci de trasuri a trecut de-a lungulu podulu Mogosóii, și de siguru, trecéndu prin lumin'a lampeloru electrici dela Palatu, manifestantii si-oru fi disu cuvintele: „Alea jacta est“. Erau multe flori, cununi, girlande mari, buchete de totu felulu, multa veselie éra și multa sperantia oglindita în deosebitele fetie.

Púcinu timpu după încheierea tractatulu dela Berlin, monseniorulu Paoli au fostu la Viena, unde imperatulu Franciscu Josifu I l'a primitu în mai multe renduri. Intorcéndu-se din acésta caletorie, zelosulu prelatu s'a apucatu de zidirea catedralei, și pe candu pusera temelile ei, în cercurile mai intime ale bisericii romane unite din Ardealu se vorbea despre înfiintarea unui seminaru romanu, romano-catolicu în Bucuresci. Éra vorba se se adune pentru acestu seminaru profesori romani, formati la Blasiu, la iesuitii din Pest'a în seminarulu St. Barbara din Viena ori în colegiulu de „propaganda fide“ din Rom'a, cu unu cuventu, cei mai distinsi dintre preotii romanilor greco-catolici.

Acestu planu produsese óre-care amaraciune chiaru în cercurile chiamate a dá elementele pentru realizarea lui, căci, de si buni catolici, cei mai multi dintre preotii romani, uniti sunt înca și mai buni Romani. Astu-felu tocmai din aceste cercuri a strabatutu scirea, că monseniorulu Paoli primesce din Viena o însemnata subventiune anonima și că în curescend se va înfiintá în Bucuresci o mitropolie romano-catolică.

De si aflaramu înca de pe stunci despre tóte aceste, nu le amu datu nici-o importantia; la urm'a urmeloru éra mai bine, că tîer'a se fia surprinsa, órecum spariata, pentru-că de odata se-si adune tóte puterile.

Respandindu-se, în sfersitu, scirea despre înfiintarea mitropoliei din Bucuresci, doue dintre diariile capitalei, „Binele publicu“ și „Romani'a libera“ au grabitu a dá expressiune simtiementulu de jignire, pe care scirea acésta l'au produsu în tîera.

Abia acum, după-ce amu fostu atinsi de amaratiunea colegilor nostri liberali, noi, organu alu elementeloru conservátore, ne-amu pronuntiatu și noi asupra atitudinei, ce credemu că trebuie se se ia față cu propagand'a catolică.

Si asta-data inse amu fostu cei mai moderati; unu singuru cuventu asupra nu se gasesce în articolulu nostru de atunci; din contra: amu staruitu asupra primejdiilor ce aru putea se resulte pentru noi din lupt'a pentru religie, déca în acésta lupt'a ne-amu lasá se fimu impinsi spre intolerantia, fia religiósă, fia natională.

Ori-si-cine, citindu cu luare aminte acelu articlu alu nostru, va fi simtitu, că unulu dintre motivele, pentru-care combatému intolerantia, éra cu deseversire politicu: avemu o dinastie populară, dar înca straina și de totu teneră.

În deosebi asta-di nu avemu nici-unu interessu particularu de a sustiné acésta dinastie: o sustinemu numai, că sórtea tierii nóstre e legata de dens'a.

Nu ni se pôte dar dice, c'amu fostu reactionari, „ruginiti“ ori passionati în cestiunea mitropoliei catolice; asprii amu fostu numai față cu noi insi-ne, si-amu cerutu prin câteva articole de-a rendulu, că episcopatulu nostru se combată propagand'a anti-crestina, se ia mesuri severe contra fetieloru bisericesci cu purtari scandalóse și se staruiasca pentru ridicarea nivelulu de cultura alu preotimii nóstre, se-i dea dar bisericii tari'a de care va avea trebuintia în lupt'a ce-o astépta.

Aflamu inse, că episcopatulu nostru este hotaritu a incepe o actiune anti-catolică.

Fără indoiala preotii sunt cei de întâiu chiamati a aperi biserica; nu putemu inse aprobá hotarirea episcopatulu nostru de-a se pune elu însusi în fruntea miscarii. Lupt'a, după parerea nóstra, trebuie se fia purtata de credinciosi, cu bine-cuventarëa numai a capilor bisericesci. Acésta cu atât mai multu, cu câtu capulu statulu este catolicu. Poporu ortodoxu în puterea cuventulu, noi nu voimu se scimu nici de cesarismulu,

*) În 26 Maiu c. v. 7 Juniu c. n.

***) Baratie, nume coruptu din cuventulu ung. Barát, adeca Calugaru, unde este vechi'a resiedentia sau monastire de franciscani și biserica lor în un'a din stradele cele mai amblate a capitalei Biserica nouă și seminarulu se face în alta strada. Red.

în care biseric'a nu are nici-o importantia în viét'a politică, nici de cesaro-papismulu muscalescu. Avemu doi capi, unulu lumescu, altulu bisericescu; fiesce care independentu, nici unulu sluga celuilaltu, și ordinea publică a tierii nóstre ar fi amenintiată, candu acesti capi aru incepe a se combate unulu pe altulu.

Vediéndu dar atitudinea episcopatulu, ne-amu crediutu datori a lasá la o parte tóte rezervele, si-a pune în vederea toturora cumcã: miscarea anti-catolică ce se produce în tîera, presenta pericolulu, că pôte se fia esplotata că unu instrumentu în contra dinastiei și, prin urmare, miscarea aru putea deveni fatală pentru tîer'a nóstra. Monseniorulu Paoli, amu disu, este presedintele unei comisiuni mixte în materia de consciintia religiósă, unu agentu alu curtii din Viena, care si-a pusu alternativ'a: Ori facu propagandă în Orientu, ori slabescu positi'a dinastiei Hohenzollern în Romani'a.

„Timpulu“ e perfidu, isi permite a dice reptilulu fondurilor secrete, „Gazette de Roumanie“.

Suntemu perfidi noi, cari spunemu adeverulu; nu sunt inse perfidi aceia, cari-lu știu mai bine decâtu noi si-lu ascundu.

Éta, după „Ortodoxulu“, informatiunile, pe care-i le dá capulu nostru bisericescu santulu sinodu în cestiunea, în care noi suntemu acusatii de perfidia:

„Cu acésta ocaziune socotu de datori'a mea a informá pe s. sinodu, că eu, din motivulu celor publicate în jurnale, respectivu de impunerea unei jurisdictiuni papale în capitala sub titlu de arhieriscopatu, în contra tractatelor din vechime și a usului tierii, amu abordatu pe d. ministru presiedinte alu consiliulu și amu espusu drepturile sfîntei nóstre biserici, aperate energicu chiaru de Sultanu imperiulu otomanu, și l'amu rogatu se-mi dea informatiune, déca este vreo staruintia oficială în acésta afacere și déca nu cumva gubernulu a luat vreo-unu angajamentu. D. ministru m'a asigurat că nu este nimicu și nu se face nimicu.

Totu astu-felu amu fostu asigurat si de către dlu ministru alu culteloru, că nu este nici-o amenintare în contra drepturilor nóstre eclesiastice și nici se pôte se fia.

Nu m'amu marginitu aci.

Temendu-me se nu se fia luat vreo-unu angajamentu mai înainte, amu rogatu pe d. Vas. Boerescu, fostu ministru de esterne, se mi dea cuvenitele informatiuni. De către domni'a sa numai puțin amu fostu asigurat că, de si s'au facutu óre-cari încercari în acésta privintia, totusi gubernulu n'a potutu și nici pôte luá vreo-unu angajamentu, căci o asemenea cestiune nu pôte fia tractata de câtu de către puterile centrale ale statulu, adeca de către adunarile tierii în unire cu gubernulu.

Gubernulu nu scie asia dar nimicu.

Fără de scirea și invoirea lui se facu tóte.

Dar cine scie atunci?!

Maiestatea Sa Regele, aru dice cei perfidi, carele cu ocaziunea revisuirii voiesce se deschida catolicismulu o pórtă largă în constitutiunea nóstra.

Acum catolicismulu, mai tardiu coloniile straine; incetu tîer'a acésta trebuie se fia petrunsa de unu spiritulu mai sanetosu și altoita cu elemente mai sanetóse.

Amu dori se scimu, déca d. Bratianu e de parere, că este bine se se vorbésca astu-feliu în tîera?

Ce se petrece aci!? — Este d. Joana Bratianu trasu pe sfóra, ori inteligentulu d. Joana Bratianu are de gandu se traga pe sfóra pe Austri'a și pe Pap'a? Cum l'a mai trasu si pe principele Gorciacoff!

Fóia frantuzasca cea loială ne spune, că e vorba, că, în locu de unu episcopu în partibus se-lu avemu pe monseniorulu Paoli dreptu concetatiénu, éra în locu de Franciscani, se li se dea Ciangailoru din Moldov'a preoti romani, crescuti în seminarulu ce se va înfiintá în Bucuresci, fără indoială cu cheituial'a statulu, din veniturile mosiilor luate dela monastirile nóstre.

Noi scimu mai multu: Monseniorulu Paoli și sufraganiiloru sei le sunt rezervate locuri în senatu; seminarulu va avea rangulu academicu, și se va înfiintia în Bucuresci o capela, în care serviciulu divin se va celebra în romanescu, conformu cu ritulu orientalu, de către nise preoti romani uniti cu biseric'a papală. Pap'a nu voiesce se ne ia nationalitatea, ci religi'a stramosiésca.

Ce voru inse cei din Viena și cei din Pest'a?!

În numerulu dela 1 Juniu, „Allgemeine Zeitung“ din Münich publică sub titulu: „Propagand'a catolică la Slavii de sudu“ unu articlu cu deseversire asemenatu celui publicatu de noi, sunt acum optu dile. Citindu acestu articlu, ori-si-cine ar fia dispusu a crede, că elu a esitu totu din pan'a nóstra, déca s'aru vorbi și de noi intr'ensulu. Ne marginimu a indicá cititorulu, că lu vomu comunicá curescend în traducere.

Habsburgii au facutu și facu propagandă catolică; o facu din Bosni'a și-o facu din Bucuresci.

Dupa parerea foii germane, la Slavii de sudu ea va produce o turburare, dar succese nu va putea se aiba. Dupa parerea noastră, la noi ea va avea chiaru mai puține succese, dar va putea se slabésca positi'a unui rege catolicu.

A fostu deci o lipsa de tactu politicu din partea scaunului papalu de-a fi datu man'a de ajutoru pentru punerea in lucrare a unui planu cá acesta; amu dis'o in rendulu trecutu si o repetamu si acum.

Pap'a ne impinge — din nefericire — spre Russi'a si silesce pe unu rege catolicu se lupte de impreuna cu noi contra bisericii, alu carei fiu este — ori se se despartia de o tíera, care l'au inbitu si a fostu totu-deauna gata se'si dea sangele pentru marirea lui.

Astu-felu tóta seri'a de fapte si de combinatiuni enumerate concurgu in modu concentricu, pentru a ne dovedi, cá pasulu pe care biserica Apusului o face in imprejurarile de fația in Orientu, este lipsitu de tactulu politicu, indealtmintrelea atátu de propriu acelei biserici.

Sciri economice.

Amu promis in altu Nr. cá daca se voru publica rezultatele probeloru facute cu trieratul (inblatitulu) dupa secerisiu, vomu reveni si noi la rezultatele generali ale secerisiului din ambele tieri. Ministeriulu de agricultura a mai denumitu si in Transilvani'a câteva raporturi de onóre dintre cei mai bunu economi, intre cari vedemu si câteva romani. Intr'aceea sosira la ministeriu până in 7 Augustu raporturi despre trieraturi de proba din 336 preturi (plase, plaiuri, subprefecturi) din Ungari'a si Transilvani'a. De si noue ni se paru acelea probe mai virtosu relative la primaveri prea de totu grabite, totusi vomu insemna din ele câteva cifre asia cum le aflamu in diariulu minist. „Nemzet.“ Dupa acelea:

Grânele de tómná. In 4 preturi au fostu asia de rele, in cátu jugerulu (pogonulu) catastralu de 1600 stanjini patrati de Vien'a dá mai puçinu de 3 hectolitre. In 34 preturi acelasu productu dá dela 3 până la 5 hectolitre de jug. In 110 preturi dá 5 până la 7 hectl. In 158 preturi 7 până la 10 hectl. si numai in 30 preste 10 hectolitre.

Cá exemple: Pe la Vintiulu de josu dá 11, pe la Blasiu numai 5.50, pe la Ighiu 7, Aiudu 8, Nasaudu 7, pela Sioimusi in comit. Hunedorei 13, Orascia 6.50, Bai'a de Crisiu 6, Hunedór'a 9, pe la Clusiu 10, mai in susu spre Gelau 13, Mociu 8, Téc'a 7, Ormenisiu 6, pe Campia 8.25, Gurhiu fórte bine 15.50, (minunatu!); pe Ternav'a-mica 5.50, si 6, pe Ternav'a-mare si până pe la Sיע'á fórte variatu dela 3, până la 5.50 si pe la Jibercu (Zsiberk) 10 hectolitre de jug. In Marmatia pe la Sighetu 6, pe la Taracz 10, spre munti nimicu. In comitatulu Bihar, dela câte 4, 5.50, 6.20, 8, până la 10 si 10.77, difere fórte multu. In comitatulu Aradului prea bine, dela 6.40, 7, 8, 9, până la 10.50 hectl. In Banatu pe la Bega numai 4, Bogsianu si Fagetu 8, Lugosiu 7.32, Iamu 9, pe Murasiu 7.50, Caransebesiu 8.50 Oravitia 6.57, pela Temesiu numai 4 hectl. etc.

Camu in acestea proportiuni se arata si granele mestecate, si secarile. Productiunea de miu-locu ar fi la grane 7.30—7.50, la secari 7.80, la ordiu 7.80, la ovesu aprópe 10 hectl. In mai multe tinuturi bietii locuitori isi punu speranti'a in cucuruzu (papusoiu), care in septemanile din urma s'au deresu bine; se presupune inse, cá restulu verei va fi totu caldurosu, cá se se pota cóce atátu cucuruzulu cátu si strugurii.

Intra aceste pretiurile cerealieloru se urca rapede. Asia de e. in piati'a Sibiiului inainte numai cu 6 septemani graulu celu mai frumosu era 7 fl. mestecatu 5 fl. 80 cr., secara 5 fl., papusoiulu totu 5 fl.; astadi graulu frumosu e 8 fl. 20 cr. până 9 fl., amestecatu 7 fl. până 7 fl. 80 cr., secar'a ceva mai scadiuta 4 fl. 50 cr. până 4 fl. 80 cr., cucuruzulu totu 5 fl. si mai susu.

Speculantii cutriera érasu tíer'a crucisiu curmedisiu legandu pe ómeni cu arvune. Multime de economi intra in cursa, din cauza cá ei nici nu visédia de combinatiunile comerciali, nu concosu pretiurile din piatile centrali. Asia e cu cerealiile, asia si cu alte producte, asia si cu vitele. In lunile din urma se scumpisera porcii preste mesura, cá din caus'a cum se dicea, a bólei de grumadi, se oprise importulu. Dupa scirile din arma importulu érasu este permis. Ardeleni facu reu cá nu tínu porci mai multi de soiuri alese pentru ambele scopuri, carne multa, grasime multa. La Pest'a (Baia-de pétra) parec'h'a de porci mari dupa calitate, dara grei, dela 56 până 58, 59, de 45 de kilograme. Cei de 1 anu pusi la ingrasiatu se cumpanescu de vii, se scadu apoi 4%.

Mai reflectamu si astadata la fórte intinsulu comerciul care se face si cu óre (paseri de casa, galitie), adeca gaine, gâsce, ratie, curce, bibilice

(Perlhühner, gyöngy tyuk), de care se aduna si se scotu din tíera cu sutele de mii. Asia si oua, de care se vedu in Budapest'a 40 de 1 fl., apoi untu prospetu si topitu, casiu, brandia, legume, póme.

In Budapest'a carnea este dupa calitate per 100 kilogr. de bou 56—60 fl., de vaca 53—56 fl., de vitielu 66—70 fl., de bivolu 50—52 fl. Slanina cruda 68—72 fl., untura de porcu 74—75 per 100 kilogr. Binevoiesca fiacare economu a compara pretiurile acestea cu pretiurile din orasiulu celu mai apropiatu de locuinti'a sa. Totuodata se privimu la transporturile ce se facu pe fiacare di necurmatu si neincetatu pe calile ferate si pe osiia la gare. Observati ce se incarca mai virtosu dela Brasiovu, Blasiu si mai multu decâtu ori unde la Ludosiu din Càmpia trna, apoi la Clusiu, Sibiiu, M.-Osiorheiu, Alb'a, éra de 2 ani incóce si dela Desiu etc. Voimu se dicemu cu tóte acestea, cá se ne deschidemu ochii cu totii, carturarii se arate locuitoriloru, éra acestia pe langa ce muncescu, se fia mai destepti, se faca bani, se cumpere pamentu si se'lu lucre fórte bine. Gradinele se nu mai remana pline de buruieni selbatece.

Rebeliunea din Budapest'a.

Atátu cátu publicaramu in Nr. 60 despre rebeliunea din capital'a Ungariei, este numai umbr'a celoru intemperate acolo in 5 dile, adeca de marti sér'a in 7 până sambata in 11 Aug. Adeveratu cá cele mai mari stricatiuni facute mai alesu in comerciulu jidoviloru s'au intemplatu numai miercuri sér'a in 8 spre 9 Augustu; dara nu daunele cu câteva dieci de mii mai mari sau mai mici, nu sparserurile de ferestrii si falinare dau acestei rebeliuni importanti'a de evenimentu in adeveru istoricu si fórte instructivu, ci ii dau causele adeverate din care s'a nascutu si apoi puterea armata care a trebuitu se se puna in pitióre spre a sugruma rebeliunea.

Nu ne place a exagera nimicu pe lume, de aceea in casulu de fația ne vomu tínea mai multu numai de informatiunile diarielor ministeriali, care daca ar potea, din totu sufletulu ar face se fia nefacutu totu ce s'a intemplat in acelea 5 dile si se nu se audia despre ele nimicu in Europ'a. Dara aceleasi organe gubernementali care dupa publicarea sententiei dela Nyiregyháza diceau: vedeti cá poporul e linistitu, cá elu n'a creditu in omoruri rituali si nu urescu pe jidovi, aceleasi astadi recunoscú fara voi'a loru, cá atátu in Pressburg si Tisza-Eszlár, cátu si in capitala ur'a contra jidoviloru nu cunósce margini si cá tóta furi'a rebeliunei a fostu indreptata numai contra loru si amiciloru carii tínu cu ei. Éra cá rebeliunea luase unu caracteru din cele mai periculóse si cá era temere mare cá se nu se intinda si mai departe in tíera, se cunósce limpede atátu din proclamatiunile auctoritatiloru municipali, prin care se iau mesuri extreme, martiali, cátu si din aparatulu celu mare armatu. Unu batalionu intregu de politiani (constabler, sergenti) n'au potutu face nimicu singuru, ajutatu in nóptea din 8 Augustu de vreo 6 companii trupe de linia numai facutu ceva; dara indata pe 9 Augustu au fostu comandate trei regimente de pedestrime si câteva escadróne de calarime, a carei lipsa s'a simtitu atátu de tare, in cátu la inceputu au fostu comandati calaretii dela artileri'a din garnisóna cá se dea in urm'a rebeliloru cu sabiile scóse; cá-ci adica unu regimentu de ulani si altulu de husari se aflau departe la manevre, de unde a trebuitu se fia chiamata la Budapest'a o parte din calarimea de linia.

In cele mai multe strade pe la punctele cele mai periclitate, precumu la fabrica de gazu, la temple jidovesci, la alte fabrice, la ospetarii, cafenele, magazine pe unde se camu sciá cá sunt de ale jidoviloru, in fine prin stradele locuite de mai multi jidovi bogati au fostu postate di si nóptea câte 1 compania infanteria de linia, câte unu despartimentu calarime, câteva politiani si câte unu comisariu de politie alaturea cu ei. Au fostu momente, unde erau si câte 10 până in 15 mii de rebeli pe strade, dintre carii unii aruncau cu pietrii in soldati si politiani, altii trageau ici colea si câte o pusca sau pistolu asupra loru, altii spargeau mereu la ferestrii si lampe, multi sfarmau usile mai virtosu la cárciume si cafenele jidovesci, in care apoi nu remanea nimicu intregu. Nu era furtulu si rapirea, cátu mai virtosu pasiunea turbata de a nimici totu ce este jidovescu.

Cu tóte proclamatiunile aspre si armerintátórie trupele totusi au suferitu multe lovituri de pietrii si caramidi, fara cá se descarge in masele poporului, s'au folositu numai de baionetu, de sabia, de calcatulu caliloru, cá pe cátu numai se póte, se

nu se intemple mórte de omu. Dintre comandantii de politie au si inpuscatu câteva cu revolvere in masse. Raniri grele si mai usióre s'au intemplatu fórte multe mai virtosu in 8 si 9. O parte din raniti se afla in spitale, altii mai multi pe la locuintele loru, de aceea numerulu loru exactu nu se scia, precum nici alu celoru raniti de mórte. Nici daunele cauzate nu a fostu cu potintia a le pretiui până acuma, de aceea si sumele aratate in unele diarie de câte 2—8 sau 15 mii sunt éca asia, luete din ventu, curatu secaturi. Tóte acestea se voru afla mai tardiu sau dóra nici-odata, mai virtosu din cauza, cá multi comercianti au de regul'a vietiei cá se nu'si descopere daunele in adeverata loru marime, pentru cá se nu le scada creditulu personale. Una simgura cifra se dá cá sigura, cá s'au arestatu 150 de rebeli, in cátu nu mai au unde se'i puna, ci pe câteva ii infunda prin casarme.

Duminea in 12 inaintea amiediei incepuse chiaru politi'a se creda cá turburările voru fi incetatu cu totulu; de aceea s'a si intielesu cu comandantele piatiei colonelu Gabrinani cá se retraga trupele de linia de pe strade, se tína totusi cum se dice consemnate in casarma sub arme. Candu colo duminea sér'a escessele si sparserurile de ferestrii incepura din nou, éra la unu locu se incinse batalia formalá intre politiani si sodalii de brutari (paneri, Bäcker), raniti fiindu mai multi din ambele parti. Atunci Thaisz marele capitanu alu politiei éra a cerutu ajutoriu de trupe.

Caletori veniti la Sibiiu dela Budapest'a ne asigura, cá urmele cumplite ale devastatiuniloru din câteva strade nu le póte descrie nimeni intocma precum s'au intemplatu acelea, si cá ori-câte spunu diariile din capitala, este prea puçinu in comparatiune cu câte au vediutu ei cu ochii loru.

Poterea armata va sugruma de siguru ori-ce rebeliune si linistea se va restaura; dara inversiunarea spiriteloru in locu de a se domoli, mai virtosu va cresce. Press'a magiara tíne un'a, cá aci au lucratu socialistii veniti din tieri straine spre a face reu Ungariei si a o descredita in ochii Europei. Fia si asia; se fia venitu 100 sau si mai multi straini socialisti; dara cum se intempla cá ei se afle in capitala si pe airea atâtea mii de imitatori desperati si gata de a'si arunca viéti'a in gur'a pusciloru si in simceóá sabiei? De satui si de grasi de siguru cá nu o facu.

— Dela Sopron (Oedenburg) orasiu mai intregu nemtiescu, vecinu cu Austri'a locuitu de 21 mii locuitori veni scirea oficiósa, cá in sér'a de duminea 12 Augustu adunandu-se multime de poporu intre strigate de Éljen Istozy, au sfarmatu ferestrele la cele doue sinagóge (temple, havre), si la mai multe case jidovesci. Politi'a au alergatu prea tardiu in ajutoriulu jidoviloru si n'a potutu infrena pe poporu fara ajatoriulu trupeloru.

Rebeliunea din Vien'a.

Inainte cu vreo trei sepemani se intemplase o mica demonstratiune din partea cátorva sute de lucratori la palatulu politiei, pentru care unii din ei au fostu pedepsiti aspru. Vineri in 10 Augustu sér'a s'au adunatu pe partea de cátra biserici'a votiva mai multe sute de ómeni, carii pareau a fi comandati de cineva in tóta regul'a; politi'a inse fusese informata prin spionii sei de acelu planu cu câteva dile mai inainte, si asia iau si intimpinatu multu mai iute decâtu cea dela Budapest'a pe ai sei. Poporul provocatu a se duce fiecare pe la locuintele sale nu s'a miscatu, ci s'a opusu asia, in cátu o miie de politiani nu au fostu in stare se'i respinga, ci a trebuitu se ésa si trupe de linia pedestre si calari. Poporul era armatu numai cu busdunarele pline de petrii cá pumnulu. Atacandu politi'a si trupele pe poporu cu baionete si sabii, acela respunse fórte de aprópe cu petrii in modu cu totulu ne asteptatu, ranindu fórte reu pe multime de politiani si soldati. Numai diece minute a tinutu acea lupta prefacuta in batalia formalá si cu rezultatu asia, cá au remasu celu puçinu 100 de raniti, dintre cari vreo 40 cadiuti la pamentu, apoi dusi in spitale. Rebeliune cu totulu misteriósa a fostu acésta. Cine a fostu urdatoriulu ei? Care au fostu causele care au impinsu pe acea classa de ómeni in gur'a mortiei? Éca intrebari la care dóra vomulu a respunsu in dilele urmatórie.

Fația cu rebeliunile din numitele doue capitale austro-unguresci si cea din Spani'a, cealalte sciri remanu pentru astadata la o parte.

Adunarea generala a societății fondului teatrale, ținută în Lipov'a.

Conformu concludului luat la adunarea generala din anul trecut ținută în Sighetul-Marmatiei, societatea pentru fondul teatrului romanu, în anul curent și-a ținut ședințele sale publice în Lipov'a.

Despre decursul acestei adunări generale dorescu st. dle redactoru! a-ti împartasi pe scurt câte-va notițe și momente principali.

Solemnitatea acestei adunări și-a luat începutul cu sosirea delegatilor comitetului central al societății, cari în persoanele v.-presedintelui Josifu Vulcanu și a secretariului Atanasiu Marienescu în 5 Augustu sosira la locul destinației, unde fiindu primiti cu căldura și frățieșca iubire româneșca au fostu conduși la cuarteriul destinat în locuințele dlui comerciant Simeonu Davidu.

Sosindu dio'a de 6 Augustu defipta pentru ședința publică, mai înainte de începerea acesteia în biseric'a română gr.-or. fostă óre-candă catedrala episcopéșca, cu asistența solemnă s'a ținut servitiul divin cu invocarea spiritului sântu. La acestu servitiu au participat mai toti oșpetii sosiți și pușinelu poporu.

Dupa finirea servitiului divin, adunându-se publiculu în pavilionulu spacios redicatu sub cerulu liberu din scanduri, că la 10 óre a. m. invitându-se prin o comisiune aleșă delegatii asociației, acestia după-țe între urările de bineventarea publicului ocupara locul destinat, dl v.-presedinte de legatu Josifu Vulcanu dechiară ședința deschisă. Acésta înse s'a facutu prin o cuvântare instructivă bine nimerită. Anume: premittendu principiulu, că cultur'a formédia bas'a progresului și esistenței națiunilor, în partea prima a vorbirii sale comparandu școl'a teoretică și practică și scopulu ambelor, arată că teatrulu este școl'a vieții practice spre completarea cunoștințelor și nobilitarea sentimentelor și promovarea vieții morale sociale, prin urmare necesitatea aceluia e chiar și întemeiată. Éra în a dou'a parte reflectandu la obiecțiunile ce ici colé intempina infintierea teatrului romanu, la acelea presidiulu dechiară, că de și recunósce că avem lipse și mai întetitorie decâtu pôte infintierea teatrului nationalu, dar acésta nemica nu ponderédia că se nu promovam după poteri și acestu ramu însemnatu alu culturii, ci chiaru pentru- că nu-lu avem încă, trebuie se-lu infintiamu, și se nu totu indulcimu în vaieraturile indiferentismului ruinatoriu. E dreptu — dice presedintele — că suntemu mai seraci decâtu alte națiuni, dară chiaru acésta trebuie se ne indemne și mai tare, că se ne aretam seraci în lăcuș și în respiri fără margini, éra din cele crutiare cu moderatiune, amesuratu stărei și împregiurarilor se întorcemu și spre scopuri culturale, se nu înneccamu sufletulu în indiferentismu; ci cu speranța tare în venitoriulu națiunii se lucrăm cu neoboséla, se ne aretam în fapta a fire Romani.

Dupa vorbirea acésta de deschidere, primita cu via placere protopopulu Tieranu în numele comitetului de primire și alu orasiului Lipov'a a salutatu publiculu. Apoi s'au cetitu reporturile comitetului centralu despre activitatea societății din anul trecut și despre stărea casei. După aceea s'au alesu notari ad hoc și comisiunile pentru pertractarea reporturilor societății, și pentru înscrierea membrilor noi. Ceea-țe fiindu-se, după ce s'a constatatu că nime nu s'a insinuat cu ceva elaboratu, v.-presedintele cetesce actulu I din pies'a s'a teatrală „Laudarosi“, carea a seceratu viue aplause. Cu cetirea acestei piese ședința I s'a dechiaratu de închisă.

Sosindu tempulu prandiului, că la 120 de persoane s'au adunatu la unu banchetu, unde afără de pretore, silvicultoru supremu și spanulu cameralu au luat parte numai Romanii. Se întielege de sine, că prandiulu a decursu animatu, s'au aredicatu mai multe toast pline de simțiu nationalu. Dintre aceste amintescu acele ale presidiului aredicatu întru sanătatea Majestății și a casei domnitórie, a lui Desideriu Borbola pentru comitetulu central al societății, alu primariulu orasiului, Iuliu Misiciu pentru pretóre, Atanasiu Marienescu pentru poporu din Lipov'a, pretorele pentru frățietatea romanilor și a ungușilor, Desianu pentru înfrățirea Aradienilor și Lipovenilor, și altele și prea multe, încatu prandiulu abia după 4 óre s'a gatatu.

Între solemnitățile dile I-a avem se numeram și concertulu arangiatu în folosulu fondului teatral. Nu me simțiu chiamatu a descrie mai pe largu decursulu acestui concertu prea frumosu, reusitu

în modu deplinu satisfacatoriu. Numai în genere voiu însemná decursulu aceluia.

Concertulu s'a ținut în pavilionulu celu spacios gatitu spre acelu scopu. Numerulu celor presenti nu voiu esagerá de voiu dice că a trecut presté 600 persoane, din tóte națiunile și clasele. Productiunile au succesu minunatu. Și în specie: Corulu vocalu rom. din Lipov'a infintiatu nu de multu, cântările le-au esecutate cu esactitate, și mai vertosu corulu micstu a escellatu, secerându aplause repetite. Aplausele aceste cu adevératu au fostu și meritate déca se va considerá, că corulu acesta bisericescu de și abia de câteva luni infintiatu, totuși a potutu se dovedéșca așa desteritate și esactitate. Efectele produse întarescu că câtu pôte se face zelulu și activitatea, ce rezultate produce unirea și conlucrarea natională, cum e în stare se dea de golu pessimismulu și indiferentismulu.

Dómn'a Emili'a Pop'a nasc. Nicóra, dsiórele Aureli'a Jurma și Laur'a Borbola prin productiunile frumóșe au doveditu talentu deosebitu musicalu, prin care cu adevératu a îndulcitu întregu publiculu adunatu, ceea-țe și-au aflatu espressione cuvenită în aplausele frenetice cu care fura întimpinate, mai alesu atunci, candu tener'a domnișóra Laur'a Borbola făgia de etatea ei cu deosebita esactitate a predatu unele piese romanesce.

Ce se dicu apoi despre declamatiunile dsióreloru Curtescu, Jancoviciu, Viculescu și Bichiceanu? de câtu că acele fura executate cu vivacitate și simțiu romanescu, au fostu espressionea simțurilor nu numai a declamantelor, ci și toturor romanilor. Și candu acestu concertu s'a încheiatu cu „Destéptate Romane“, toti ne amu despartitu cu sufletu indetulitu și plinu de bucuria. După concertu cea mai mare parte a publicului a mai remas împreună pertrecendu în conversari cordiale și cântări până în nópte târdiu.

Cum se dice, venitul acestui concertu a adus în folosulu teatralu aprópe la 400 fl.

A II-a di la 10 óre a. m. s'a ținut ședința II-a, carea s'au luat la pertractare reporturile comisiunilor emisse din prim'a ședința. Processulu verbalu credu că se va publica, și așa din cele pertractate și decise în acésta ședința voiu însemna numai următoriele:

1. Averea fondului teatralu în anul trecut a crescutu cu 3856 fl. 33 cr. și așa capitalulu fondului ei este 31 mii florini.

2. S'au decisu, că restanțele dela membrii se se încasédie fără crutiare, și că în venitoriul acele restanțe se se arete pentru evidentia în ratiunel fondului.

3. Că membrilor fundatori și odinari pe viétia se se dea diplóme — gratis — spre care scopu s'a votatu o suma de 100 fl.

4. S'a publicatu, că sum'a încursa dela membrii noii se urca preșe 400 fl.

În urma după ce din nicairi nu a venit nici o invitare, decâtu dela Aradieni, la rogarea acestora s'a decisu, că în anul 1884 adunarea generală se se țina în 28 Augustu în Aradu.

După ce pertractarea obiectelor presidiulu întru o vorbire călduróșă multiamindu comitetului pentru primirea cordială și activitatea dezvoltată întru asigurarea reusitei stralucite a adunării, luandu remas bun dela publiculu adunatu dechiară adunarea generală de închisă, după care J. Tuducescu în numele poporului rom. din Lipov'a și giuru multiamindu membrilor delegati ai comitetului centralu pentru onórea dovedită prin presentia lor orasiului și cerculu Lipovei li urédia viétia îndelungată și darulu cerescu. Ceea ce fu urmata de urari de „se traiasca“ și cu acésta s'a pus capetu ședințelor adunării generale, despartindu-ne toti cu acelu doru ferbinte, că la anul venitoriul se ne revedemu în Aradu.

În sér'a dilei a II-a s'a arangiatu unu balu bine cercetatu.

Amu fostu disu mai susu, că adunarea acésta româneșca a decursu cu succesu indetultoriu, rezultatele frumóșe castigate fără indoială sunt de a se atribui zelulu comitetului de arangiere, între cari dl Davidu comerciant prin activitatea sa neobosita a binemeritatu de către toti. Nu mai pușinu a contribuitu la acele rezultate și ofertulu gratosu alu comerciantului Sierbanu, carele — cum amu întielesu — gratis a daruitu tóte lemnele și scandurile necesare la cladirea pavilionului imosantu.

Adunarea acésta înse ar fi avutu rezultatu și efectulu moralu și mai impunetoriu, candu înteliginti'a nóștră din partile apropiate s'ar fi portatu cu mai mare interesare și ar fi luat parte la aceea; dar

aceea înteligintiă că din Dev'a, Temišiór'a, Lugosiu și Caransebesiu a stralucitu prin totală absența, ceea-țe nu pușina machnire a causatu toturora.

Se dea Dumnedieu că pe anul venitoriul se reparedie ceea ce au întelasatu! și atunci se ne potemu cu totii împreună bucura!

Reportu,

despre stărea „Reuniunii sodalilor romani din Clusiu“ și despre maiialulu ei din 18 Juniu st. n. a. c.*)

Este lucru constatatu și recunoscutu asta-di, că clasa meseriasilor și industriasilor presté totu, formédia ánim'a unui poporu, ánim'a unei națiuni. De aci necesitatea ei neaparată pentru o națiune, ce ține la esistența și progresarea sa.

Necesitatea acésta de a avé o classă midiu-locia de industriasi, dóra nici la unu poporu din patri'a nóștră nu se simte mai tare că la poporulu nostru romanu. Pentru lips'a cestiunátei clase la Romani ne pôte scusá trecutul vitregu, nu înse și presentele, care pre langa tóte greutățile și neajunsurile sale totu ne e mai propiciu în acestu respectu. Trebuie dară se ni-o formam cu orice pretiu. E momentulu supremu, că se folosimu tóta ocasiunea și tóte midiu-lociele întru ridicarea și promovarea afacerei industriale romane. Numai și numai dela noi depinde. Cu nu știu ce piedece mari din partea strainilor, adversarilor, inamicilor nu ne mai potemu mantui și paliá nepasarea.

Din acestu punctu de vedere purcediendu, „Reuniunea sodalilor romani din Clusiu“ și în a. c. tînu la 18 Juniu st. n. unu maialu, séu mai bine petrecere de véra, prin care socialitatea între membrii tinerei reuniuni romane se înaintédie și se se întarésca, și despre, care cum și despre stărea reuniunii în genere, avem onóre a presentá onoratului publicu urmatoriulu scurtu reportu.

La maiialulu memoratu, care întruni o societate câtu se pôte de frumóșă și curióșă, încusera la cassa 64 fl., mai tardiu (dela p. t. domni: Alex. Comanescu jude de tribun. reg., Joanu Petianu, advocatu, Leont. Popu jude de tribun. reg., Iuliu Coroianu advocatu, Lad. Popu esecut. reg. câte 1 fl.) 5 fl., sum'a 69 fl. v. a. Presté pretiulu intrarei solvira p. t. domni: dr. Greg. Silasi 1 fl. 50 cr., dr. Teod. Mihályi 1 fl. 20 cr., Josifu Cioplea cancel. comitat. 80 cr., ved. Maria Ciuc'a 50 cr. Andr. Mehesiu 30 cr., Joanu Ciucaiu 50 cr., Vas. S. Podoba capelanu gr.-cat. 30 cr., Alexandru Borz'a croitoriu 20 cr., Petru Unguru cancel. de tribun. 20 cr., Joanu Hosszu practic. de advoc. 50 cr., Joanu Sapunescu not. cerc. 1 fl. Spesele maiialului fiindu fostu 62 fl. 80 cr., venitul curatu în favórea fondului reuniunii face 6 fl. 20 cr. v. a.

Pentru maiialulu din a. tr. încursesé, după publicarea ratiociniului de atunci, dela ilustr. d. episcopu alu Gherlei dr. Joanu Szabó 3 fl., éra dela secretariulu episcopescu m. o. d. Vas. Pordea 1 fl., pentru cari contribuii reuniunea le respica cu acésta ocasiune cea mai ferbinte multiamita.

Reuniunea se conduce de unu comitetu, care se compune adi din d. dr. Greg. Silasi professoru că presied., Joanu Ciucaiu oteliariu vice-presied., Jacobu Muresianu docente secretariu, Jos. Cioplea cancel. cassariu, Demet. Danu butn. controloru; apoi Vas. S. Podoba capel. gr.-cat., Const. Nasta pardosit., Joane Chiorianu ciobot., Basiliu Popu pantof. și Cirila Chiorianu croit.

(Va urmá.)

Processu verbale

alu comitetului asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana și cultur'a poporului romanu, luat în ședința ordinara dela 23 Juniu n. 1883.

Presedinte: Jacobu Bolog'a, vice-presied. Membri presenti: J. Popescu, Dr. Il. Puscariu, J. V. Rusu, J. St. Siulutiu, P. Cosm'a. P. Dunc'a, Z. Boiu, G. Baritiu, C. Stezaru, E. Brote, J. Crisanu, bibliotecariu.

Secretariu: Dr. D. P. Barcianu.

46. Secretariulu II-lea atrage atentiunea comitetului la serbarea împreunata cu parastasu, ce se va tîné Joi la 16/28 Juniu a. c. în Resinari în memori'a repausatului archiepiscopu și mitropolitu Andreiu baronu de Siagun'a, care a fostu unulu dintre întemeiatorii asociatiunii transilvane și primulu ei presiedentu.

— Comitetulu avendu în vedere meritele, ce repausatulu archiepiscopu și mitropolitu Andreiu baronu de Siagun'a si-a castigatu la întemeierea asociatiunii și spriginulu ce ia datu în progresarea sa că primulu presiedentu în decursu a doue periode consecutive,

decide: că în semnu de veneratiune și recunoscintiă se participe la serbarea parastasului, ce se va celebrá

*) Celelalte diare romane sunt cu totu respectulu rogate, se binevoiesca a suscepe în colonele lor acestu reportu.

in 16/28 Juniu a. c. in Resinari si cu acésta ocaziune se depuna in numele asociatiunii o cununa de flori pe mommentulu binemeritatului primu presiedentu alu ei.

Cu executarea partii din urma a conclusului se insarcinédia biroulu.

47. Acelasi raportu arata, cá conclusulu siedintiei premergatorie de dto 30 Maiu a. c. Nr. prot. 39, cu privire la cererea presentarei actelor in terminu de 10 zile din partea avocatului d. Mateiu Nicol'a din Alba-Jul'a, s'a espedatu de aici in 1 Juniu a. c. fara ca pana la datulu siedintiei presente se fi avutu resultatulu doritu.

Servesce spre sciintia cu aceea, cá se se faca o ultima provocare pentru estradarea in terminu de 3 zile a tuturor actelor privitoare la remasele pertractate dupe Avramu Jancu si Joanu Jancu. In casu candu si acésta noua incercare de a complaná afacerea estradarei pe cale pacinica, ar remane fara resultatu, biroulu e insarcinatu a face pasii legali pentru estradarea actelor amintite.

48. Directiunea despartimentului I-iu (Brasiovu) respundendu la adress'a comitetului de dto 30 Maiu a. c. Nr. 144. arata, cá in urm'a cointelegerei avute cu factorii respectivi din Brasiovu, se recomanda pentru intrunirea adunarei generale a asociatiunii din acestu anu dilele 14-17. Augustu st. v. c. si totuodata aduce la cunoscentia, cá presiedentu alu comitetului centralu de primire din Brasiovu, este domnulu avocatulu Nicolae Strevoiu (Nr. exp. 159/1883).

Pentru a se poté ficsa definitivu data intrunirii adunarei generale a asociatiunii, subcomitetulu e cercatu a presentá acestui comitetu si unu programu despre festivitatile, ce comitetulu localu de primire voiesce a arangiá cu ocaziunea intrunirii amintitei adunari generale.

49. Din partea tipografiei archidieceasane se presenta contulu pentru tiparirea si expedarea foiiei asociatiunii „Transilvani'a“ pe semestrulu I-iu (Januarie-Junie) pro 1883, in sum'a de 251 fl. 84 cr. (Nr. exp. 158/1883).

Se avisédia la cassa spre platire tipografiei archidieceasane din locu sum'a de 250 fl. 84 cr. v. a. din positiunea votata in bugetu pentru tiparirea foiiei.

50. Administratiunea „Telegrafului romanu“ presenta unu contu de 6 fl. 30 cr. v. a. cá spese avute cu publicarea concurselor si insciintiarilor de sub Nrii 65, 104, 105, 291, 450, 455/1882. (Nr. exp. 150/1883).

Se avisédia la cassa spre platire administratiunii „Telegrafului romanu“ sum'a de 6 fl. 30 cr. din positiunea votata in bugetu pentru spese estradare.

51. Joanu Stoica asistentu de fotografu si stipendist alu asociatiunii, presentandu cuitanti'a pentru rat'a a 2-a a stipendiului arata, cá aflanduse in cale-toria acasa pentru afaceri de militia si recreare, nu póte satisfacere cererei comitetului, de a presentá impreuna cu cuitanti'a si atestatu despre frecuentarea scólei industriale din Sibiu, acude inse unu atestatu dela mai multi fruntasi din Dev'a, prin care dovedesce cá continua a se ocupá cu desemnulu. (Nr. exp. 147/1883).

Comitetulu decide a a-i elibera rat'a ceruta din stipendiu, indrumandu inse totuodata pe petentu, cá in interessulu cultivarei sale ulterioare si mai temeinice se-si ficsedie unu planu si se-si stabilésca loculu continuarei in lucrarea sa de fotografu si desemnatoriu.

52. Directiunea despartimentului III. din Sibiu presenta prin adressa de dto 30 Maiu a. c. processulu verbalu alu adunarei generale a despartimentului, tinuta la Porcesci in 5 Noemvrie 1882 si processulu verbalu alu siedintiei subcomitetului de dto 29 Maiu 1883, dimpreuna cu 45 fl. incassati cu ocaziunea amintitei adunari.

Din processulu verbalu alu adunarei generale se vede cá:

1. s'au reveditu si aprobatu raportele anuale ale secretariului si cassariului.

2. s'au incassatu 80 fl. 90 cr. cá tacse dela membrii ajutatori si tacse dela 2 membrii ordnari a 5 fl.

3. s'a statoriu bugetulu pro 1883 cu 20 fl. pentru spesele cancelariei si 100 fl. pentru procurarea de carti pe sém'a bibliotecelor poporale.

4. Gerasimu Serbu stud. jur. a cetitu o disertatiune despre necesitatea si modulu de a infintiá bibliotecii la sate;

5. loculu adunarei generale pro 1883 s'a designatu in Poplac'a.

Din processulu verbalu alu siedintiei subcomitetului de dto 29 Maiu a. c. se vede:

6. cá tacsele incassate cu 80 fl. 90 cr. plus unu restu de cassa din anulu trecut cu 60 fl. 75 cr., respective 70 fl. 75 cr. conformu raportului cassariului, s'a hotaritu a se folosi pentru trebuintiele despartimentului, conformu bugetului stabilitu pro 1883, éra sum'm'a de 10 fl., incassata la adunarea generala cá tacse de membrii ordinari in decursulu anului 1883, se transpunu cassei asociatiunii;

7. cá s'au colectatu pentru bibliotecile poporale 353 carti si s'au procuratu din sum'm'a votata 123 fl. 35 cr. alte 130 carti.

8. cá membrulu Simeonu Popescu a presentatu o propunere, care cere a se face dispositiunile de lipsa, cá prin locurile locuite de romani, se se intreprinda colectarea melodiilor poporale, éra asociatiunea se votedie spre acestu scopu unu premiu in sum'm'a de 100 fl. v. a.

Acésta propunere se presenta comitetului spre apreciare (Nr. exp. 140/1883).

Concursele adunarei generale ale despartimentului III si ale comitetului acestui'a, amintite mai sus, servescu spre sciintia cu observarea, cá resturile de cassa de pe anulu cureutu in sum'a de 21 fl. 65 cr. si resturile de cassa pentru viitoriu, fiindu acoperite trebuintiele ficsate in bugetulu votatu de adunarea generala, conformu §-lui 17 din regulamentu se se administredie cassei centrale a asociatiunii.

Cele ce privescu infintiarea de bibliotecii poporale, servescu spre placuta sciintia si la timpulu seu se astépta raportu mai detaiatu despre infintiarea loru si despre

modalitatea folosirii si conservarii normate prin regulamentul specialu, despre care se face amintire.

Cátu pentru propunerea membrului Sim. Popescu se alege o comisiune de 3 in persónele dloru: Eugenu Brote, Dr. D. P. Barcianu si Dr. J. Crisianu, cá se o studiedie si se raportedie despro dèns'a in un'a din siedintiele urmatóre.

53. Cassariulu presenta conspectulu despre starea cassei asociatiunii cu datulu 22 Juniu a. c. Din acestu conspectu se vede, cá starea averei intregi a asociatiunii este 79,785 fl, 57 cr. (Nr. exp. 162/1883).

— Spre sciintia.

Sibiu d. u. s.

Jacobu Bolog'a m. p., Dr. D. P. Barcianu m. p.,
v.-presiedinte. secretariu alu II-lea.

Autenticarea acestui processu verbale se concrede dloru: Siulutiu, Cosm'a, Boiu.

S'a verificatu. Sibiu, 25 Juniu 1883.

Josifu Siulutiu m. p. P. Cosm'a m. p.
Z. Boiu m. p.

Bibliografia.

Column'a lui Traianu Nr. 3-6. Revista mensuala pentru istoria, lingvistic'a si psihologia poporana sub directiunea dlui B. P. Hasdeu. Nou'a serie, anulu IV. — Redactiunea si administratiunea se afla in curtea bisericeii Mihaiu-voda si la tipografia academiei romane. Abonamentele se primescu numai pe anu: 20 lei pentru Romani'a, 30 franci pentru strainetate. — Bucuresci, tipografia academiei romane (laboratorii romani), Nr. 26 strad'a academiei 1883.

Sumariulu: Nr. 3-6: 1. B. P. Hasdeu: Biea Cum diceau Romanii inainte de a fi luat de Slavi pe draga? 2. P. Ispirescu: Jocuri romanesci de copii: de a tiurca, de a caramidióra, de a calda, de a craia, de a pórca, de a ascunsele. 3. B. P. Hasdeu: Posteritatea latinului fax in limb'a romana. Unu quadrupletu lingvisticu. 4. Zilotu Romanulu: Inainte de Tudoru Vladimirescu. Cronica inedita 1800-1821. 5. S. Fl. Marianu: Siése satire poporane din Bucovina. 6. J. Bianu: Vito Piluzio. Documente inedite din archivulu propagandei. 7. S. Fl. Marianu: Doue istorioare poporane din Bucovina. 8. N. Densusianu: Monumente pentru istoria terei Fagarasiului. 9. B. P. Hasdeu: Bourelu, melcu si culbecu. Dacii si Latini intr'o scoica. 10. Ar. Densusianu: Insemnatatea limbei romane pentru filologia latina. 11. B. P. Hasdeu: Din revasiile banilor Craiovei. Unu actu romanesc din 1600. Cu fac-simile. 12. D. Stanescu: Mocanca si Vrancéna. Balada poporana din Oltenia. 13. L. Siainénu si G. Cretiu: Specimene de etimologia poporana romana. Din conferintiele de filologia comparativa la facultatea de litere din Bucuresci. 14. T. G. Djuvara: Resumé français dela „Columna lui Traianu“, Janvier-Février 1883.

Redactiunile diareloru si revistelor sunt rogata a reproduce sumariulu de fatia.

Societatea geografica romana, fondata in Juniu 1875 Buletinu publicatu prin ingrijirea dlui George J. Lahovari, secretariu generalu alu societatii. Anulu III-lea, 1882.

Sumariulu: Partea I. Actele societatii. Statutele modificate. Raportulu secretariului generalu la adunarea generala. Processele verbale ale adunarilor generale. Budgetulu societatii pe 1882 Premiulu „Socecu“. Questionaru comunulu. Tablou de societatile straine. — Partea II. Memorii, conferentie, etc. Studiu asupra salineloru nóstre de D. C. Vivescu (urmare). Conferenti'a dlui prof. Gr. Stefanescu asupra muntilor din jud. Muscelu. Conferenti'a dlui ingineru St. Hépités asupra epociloru inghetului Dunarii. Notitie asupra teatrului resboiului 1877-78 de colonelu A. Berendei. Raportulu dlui dr. G. Schüller asupra cutremuriloru intemperate in tier'a romanésca in anulu 1838. Memoriu presentatu la congressulu internationalu de geografie din Bruxelles in 1879 de d. Em. Cretiu. Originea numelui Bessarabi'a, de prof. dr. Egli din Zürich. Bucuresci, tipografia moderna Gregorie Luis, strad'a academiei Nr. 24, 1883.

Transilvani'a. Foi'a asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu Anulu XIV. Nr. 11-12. Sibiu, 1-15 Juniu 1883. Sumariu: Biografi'a prea santitului Dionisie Romano, episcopulu de Buzeu, de episcopulu Melchisedecu (incheiare) Adausu de notitie bibliografice din seclulu XVII si XVIII (incheiare). Dissertatiune despre Detunat'a, tinuta in adunarea generala a despartimentului VII convocata la comun'a Albacu. Cuvente stravechi grecesci in limb'a nóstra. Foi periodice, sciintifice si literarie.

Acésta foi'a ese câte 2 cóle pe luna si costa 2 fl. v. a., pentru cei ce nu sunt membrii asociatiunii. Pentru strainetate 6 franci (lei noi) cu porto postei. Abonamentulu se face numai pe câte 1 anu intregu. Se abonédia la comitetulu asociatiunii in Sibiu, séu prin posta séu prin domni colectori.

Sumariulu Nr. 13-14: Cuventu rostitu de il. d. J. Bolog'a cu ocaziunea adunarei generale din Desiu tinuta la 15 si 16 Augustu st. v. 1882. Cuventu de salutare rostitu cátra onor. membrii ai asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu in Desiu la 27 Augustu st. n. 1882. Necesitatea si modulu de a se infintiá bibliotecii la sate. Igien'a respiratiunii (despre corsetu). Apelu cátra onor. publicu romanu. Lumina electrica. Prodrumul florei romane de dr. D. Brandza. Programulu cunoscentieloru ce se ceru pentru gradulu de sub-locotenentu in reserva. Dor'a de Istri'a Koltzoff Massalsky (nascuta princess'a Ghic'a). Poesii si schitie istorice. Concursele academiei romane.

Iusciintiare.

P. t. membrii ai asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, cari voiescu a calatori la adunarea generala din 17/29 Augustu a. c. sunt avisati, cá s'au trimisu sub datulu de adi la tóte directiunile despartimentelor asociatiunii unu numeru corespundatoriu de blanchete pentru dobandirea de bilete de drumu feratu cu pretiu scadiutu.

Doritorii de a calatori la Brasiovu spre scopulu indicatu, se se adressedie dar, pentru astu-feliu de blanchete la directiunea despartimentului in care se afla densii, si la urmatorii dni: Jos. Vulcanu redactorulu „Familiei“ in Oradea mare; Joanu cavaleru Puscariu septemviru in Budapest'a; dr. N. Oncu adv. in Aradu; Fabiu Rezeju adv. in Lugosiu; pentru despart. XXI la dlu J. Moldovanu adm. protopopu in Sighisior'a; la onor. redact. „Luminatoriu“ in Timisior'a.

Presidiulu asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Sibiu, in 3 Augustu st. n. 1883.

Jacobu Bolog'a.

Exemplarie intregi din „Observatoriulu“ nostru mai avemu dela 1 Juliu câteva si dela 1 Ianuariu 1883.

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

12 Augustu st. n. 1883.

Fonduri de Statu:

Banca Nationala (500 l.)	380.—
Societatea „Daci'a-Romania“ (300 l.)	389.—
Banca Romaniei (500 l.)	203.—
Soc. cred. mob. rom. (500 l.)	211.—
Soc. rom. de construct. si lucrari publice (l. 500)	405.—
Rent'a romana 1875 5%	92.—
Rent'a romana amort. 5%	93.—
Rent'a romana (Rurala conv.) 6%	99.—
Obligatiuni de Statu C. F. R. 6%	—

Valori felurite:

Creditu fonciaru ruralu 7%	102.—
Creditu fonciaru ruralu 5%	91.—
Creditu fonciaru urbanu 7%	100.—
Creditu fonciaru urbanu 6%	92.—
Creditu fonciaru urbanu 5%	87.—
Obligatiunile Casei Pens.	222.—

Cursulu scolasticu pentru mositu.

In urm'a emisului inaltului ministeriu reg. ung. de culte si instructiune publica din a. c. Nr. 3255, prin acésta se face cunoscutu: cá in semestrulu de érna se deschide cursulu invetiamentului de cinci luni la institutul reg. ung. de mositu in Sibiu in 1 Octobru c. n. 1883. Primirea la acestu cursu va avé locu dela 1-8 Octobru in localitatea scólei din strad'a morii (Mühlgasse) Nr. 25 pe langa producerea atestatului de botezu si de moralitate.

Sibiu, 26 Juliu st. n. 1883.

2-3 (174)

Directiunea.

Nr. 2055/1883.

(172) 3-3

Concursu.

La institutul reg. din Vác, in care se crescú surdomuti, e vacanta o fundatiune destinata anume pentru Transilvani, spre a carei ocupare se deschide concursu.

Concursulu are se fia instruitu cu urmatóriele documente:

a) Carte de botezu sau de nascere, din care se se védia, cá respectivulu surdo-mutu ori surdomuta nu e mai tineru de 8 nici mai betranu de 10 ani;

b) atestatu medicale, cá a fostu vaccinat cu successu;

c) opiniunea medicului cercuale ori comitatensu, scrisa pe cól'a tiparita, ce se póte procurá de a dreptulu dela directiunea institutului reg. pentru surdomuti din Vác, cá respunsu la intrebarile cuprinse in cól'a aceea. Déca opiniunea acesta dupa intrarea elevului in institutu s'ar aflá neadeverata, elevulu se va retramite la parentii ori tutorii sei;

d) aretare despre starea familiei si a averei estradata de cátra officulu competente.

Concursele instruite astu-feliu sunt a se substerne incóce pana in 20 Augustu a. c.

Blasiu, 24 Juliu 1883.

Metropolitulu gr.-cat. din Alb'a-Jul'i'a.

Editoru si redactoru responsabile: G. Baritiu
Tipariulu lui W. Krafft.